

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту постанови Кабінет Міністрів України «Про затвердження Порядку організації системи раннього оповіщення про нові психоактивні речовини»

1. Мета

Проект постанови Кабінет Міністрів України «Про затвердження Порядку організації системи раннього оповіщення про нові психоактивні речовини» (далі – проєкт акта) розроблено з метою нормативно-правового врегулювання питання функціонування системи раннього оповіщення про нові психоактивні речовини, що відповідає заходу 7 стратегічного результату 1 «Законодавча та стратегічна рамка державної наркополітики приведена у відповідність до сучасних потреб, асquis та стандартів ЄС» пункту 4.5 «Співпраця у сфері наркотиків» розділу IV Дорожньої карти з питань верховенства права, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 року № 475-р «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС».

2. Обґрунтування необхідності прийняття проєкту акта

Згідно з преамбулою Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII (далі – Угода про асоціацію), Україною взято зобов'язання вести боротьбу з організованою злочинністю та легалізацією (відмиванням) коштів, зменшувати постачання та попит на незаконні наркотичні засоби.

Відповідно до частин 1 та 3 статті 21 Угоди про асоціацію сторони співробітничать у питаннях, що стосуються боротьби з незаконним обігом наркотиків, ґрунтуючись на спільно погоджених принципах, що відповідають міжнародним конвенціям у цій сфері, при цьому беручи до уваги Політичну декларацію та Декларацію про керівні принципи скорочення попиту на наркотики, прийняті на двадцятій спеціальній сесії Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй з боротьби з наркотиками у червні 1998 року; сторони використовують необхідні методи співробітництва для досягнення зазначених цілей, забезпечуючи збалансований та інтегрований підхід до зазначених питань.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 р. № 475-р «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС» схвалено Дорожню карту з питань верховенства права (далі – Дорожня карта).

В рамках переговорного Розділу 24 «Юстиція, свобода і безпека» пунктом 4.5 «Співпраця у сфері наркотиків» розділу IV Дорожньої карти визначені зобов'язання щодо розроблення, затвердження та запровадження порядку функціонування системи раннього оповіщення про нові психоактивні речовини відповідно до Регламенту (ЄС) 2023/1322 Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2023 р. про Європейську

агенцію з наркотиків (EUDA) та про скасування Регламенту (ЄС) № 1920/2006 (ID 32023R1322).

Зазначене зобов'язання узгоджується з Операційним планом заходів з реалізації у 2025-2027 роках Стратегії наркополітики на період до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2025 р. № 920-р (далі – Операційний план) та Стратегією наркополітики на період до 2030 року, схваленою цим розпорядженням (далі – Стратегія). Так, завданням 3 Операційної цілі 1 Стратегічної цілі 5 Операційного плану передбачено впровадження системи раннього оповіщення про появу нових психоактивних речовин та затвердження порядку її функціонування, а також розроблення механізму збирання інформації про такі речовини, щодо яких не застосовано заходи державного контролю, включаючи інформацію про їх хімічний склад, форми зловживання, канали збуту, торгові назви та походження.

Таким чином, є необхідність у приведенні чинного законодавства у відповідність до європейських та міжнародних вимог для створення правових умов щодо розвитку системи раннього оповіщення про нові психоактивні речовини як інструменту оперативного прийняття рішень у відповідь на загрозу поширеності нових психоактивних речовин та вжиття відповідних заходів контролю за такими речовинами, а також посилення міжнародного співробітництва України з державами-членами Європейського Союзу.

Для належної реалізації завдань, передбачених Стратегією та Операційним планом, створення механізму швидкого обміну даними про виробництво, обіг, поширення та вживання нових психоактивних речовин та оцінки ризиків, що пов'язані з появою та вживанням нових психоактивних речовин, та передумов для подальшого прийняття обґрунтованих управлінських рішень про встановлення контролю над їх обігом та використанням, необхідно закріпити новий понятійний апарат, визначити завдання системи раннього оповіщення про нові психоактивні речовини, джерела інформації про нові психоактивні речовини, ролі і сфери відповідальності суб'єктів зазначеної системи.

У процесі розробки проєкту акта використано наявні сучасні рекомендаційні документи міжнародних організацій, зокрема, Всесвітньої організації охорони здоров'я, Європейської агенції з наркотиків.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом акта пропонується затвердити Порядок функціонування системи раннього оповіщення про нові психоактивні речовини, відповідно до якого:

визначаються завдання системи раннього оповіщення про нові психоактивні речовини, установи та організацій, що належать до суб'єктів системи раннього оповіщення, а також порядок організації взаємодії між ними;

врегулюються функції Національної обсерваторії з наркотиків - установи, що визначеної відповідальною за організації взаємодії між суб'єктами системи раннього оповіщення.

4. Правові аспекти

У даній сфері суспільних відносин діють такі міжнародні договори та нормативно-правові акти: Єдина конвенція про наркотичні засоби 1961 р., Конвенція про психотропні речовини 1971 р., Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин 1988 р., Регламент (ЄС) 2023/1322 Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2023 р. про Європейську агенцію з наркотиків (EUDA) та про скасування Регламенту (ЄС) № 1920/2006 (ID 32023R1322).

На національному рівні правове регулювання здійснюється, зокрема, Кримінальним кодексом України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, Законом України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори», Законом України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними», Законом України «Про лікарські засоби», Законом України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», постановою Кабінету Міністрів України від 06 травня 2000 року № 770 «Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» та розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2025 року №920-р «Про схвалення Стратегії наркополітики на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту акта не потребує фінансування з державного та/або місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта потребує проведення публічних консультацій.

Проект акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, тому не потребує погодження уповноважених представників всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідних органів місцевого самоврядування, уповноважених представників всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, Урядового уповноваженого з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, їх спілок, Уповноваженого із захисту державної мови.

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, тому не потребує розгляду Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

Проект акта потребує погодження з Міністерством фінансів України, Міністерством економіки, довкілля та сільського господарства України,

Міністерством цифрової трансформації України, Міністерством юстиції України, Службою безпеки України, Міністерством внутрішніх справ України, Національною поліцією України, Державною прикордонною службою України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Державною службою України з лікарських засобів та контролю за наркотиками та Державною митною службою України.

Проект акта потребує проведення правової експертизи в Міністерстві юстиції України.

7. Оцінка відповідності

Проект акта містить положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та не містить положень, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, створюють підстави для дискримінації.

Проект акта потребує направлення до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи. Проект акта потребує направлення до Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України для проведення експертизи на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим, та праву Європейського Союзу (acquis ЄС).

8. Прогноз результатів

Прийняття проекту акта не матиме негативного впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів громадян і держави, розвиток регіонів, рівень зайнятості населення, стан навколишнього природного середовища, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель.

Прийняття проекту акта сприятиме підвищенню ефективності державної політики у сфері протидії незаконному обігу психоактивних речовин шляхом запровадження системи раннього оповіщення про нові психоактивні речовини та затвердження порядку її функціонування, а також визначення механізму збирання інформації про такі речовини, включаючи інформацію про їх хімічний склад, форми зловживання, канали збуту, торгові назви та походження.

Запровадження зазначених положень створить правові підстави для функціонування системи раннього оповіщення про нові психоактивні речовини, своєчасного реагування на появу нових психоактивних речовин, а також забезпечить гармонізацію законодавства України з правом Європейського Союзу у сфері моніторингу та контролю за новими психоактивними речовинами.

9. Вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акту на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	Позитивний	Прийняття проєкту акта створить правові передумови для подальшого розвитку та функціонування системи раннього оповіщення про нові психоактивні речовини як ефективного механізму отримання обґрунтованих даних щодо моніторингу та відстеження тенденцій у сфері наркотиків, зокрема, нових психоактивних речовин. Накопичення отриманих даних дозволить посилити спроможність держави протидіяти незаконному обігу таких речовин, приймати рішення щодо стратегій скорочення попиту та пропозиції, сприятиме наближенню національного законодавства до права Європейського Союзу, а також дозволить посилити міжнародне співробітництво у сфері протидії, зокрема, шляхом обміну даними та передовим досвідом.
Громадяни	Позитивний	Підвищення рівня захисту життя і здоров'я громадян за рахунок швидкого обмеження доступу до небезпечних речовин, що з'являються в незаконному обігу, а також отримання швидкого доступу до інформації щодо нових психоактивних речовин.

Міністр охорони здоров'я України
«___» _____ 2026 року

Віктор ЛЯШКО